

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Jany Brothánkové a Mgr. Ondřeje Mráky v právní věci žalobce: **J. H.**, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Královéhradecký kraj**, se sídlem Hradec Králové, Horova 17, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 11. 2016, č. j. 31 Af 40/2016 - 46,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ve výroku I. a II. **se zamítá.**
- III. Kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ve výroku IV. **se odmítá.**
- IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného usnesení krajského soudu, kterým bylo výrokiem I. rozhodnuto, že se stěžovateli nepřiznává osvobození od soudního poplatku, výrokiem II. byl zamítnut jeho návrh na ustanovení advokáta. Výrokem IV. byl zamítnut návrh na přiznání odkladného účinku. Stěžovatel byl současně vyzván k úhradě soudního poplatku.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, v níž uvádí, že napadá uvedené usnesení v plném rozsahu. Konkrétně namítá, že krajský soud hrubě a účelově zkreslil rozhodný skutkový i právní stav věci a napadené usnesení je založeno na domněnkách. Stěžovatel má za to, že jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a

ustanovení zástupce byly a jsou objektivně důvodné. Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil. Požádal také o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Krajský soud při posouzení žádosti stěžovatele použil na jeho výslovnou žádost údaje o majetkových poměrech ze spisů sp. zn. 31 Af 34/2015 a 31 Af 93/2014; z nich vyplývá, že je svobodný a má vyživovací povinnost k nezletilé B. H., narozené v roce X, s níž žije ve společné domácnosti. Dcera je držitelkou průkazu ZTP/P; předložil kopii proforma faktury vystavené společností ADELI, s.r.o., na částku 2778 Kč na rehabilitační kurz pořádaný ve dnech 21. 2. 2011 až 5. 3. 2011 a fakturu na stejný kurz pořádaný ve dnech 19. 9. 2011 až 1. 10. 2011 na částku 2578 Kč. Dle doloženého protokolu (bez uvedení data jeho vydání) bylo Všeobecnou zdravotní pojišťovnou uhrazeno B. H. na dětské chodítko v ceně 18 239 Kč celkem 7000 Kč. Dle potvrzení činil průměrný měsíční příjem stěžovatele za rok 2014 7718 Kč a za leden 2015 pak 7766 Kč, dále předložil daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2012 a uvedl, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je obstaven zcela nezákonnými exekucemi, které mu brání v dispozici s majetkem.

Ačkoliv byl stěžovatel poučen, že má uvést veškerý majetek větší ceny, který mu v době podání žádosti patřil, neučinil tak a tvrdil, že mu byl obstaven nezákonnými exekucemi. V čl. IX pod bodem 28 citovaného formuláře pak uvedl jen souhrnnou částku dluhů, aniž jednotlivé dluhy identifikoval, a taktéž neuvedl, kdo je konkrétně u jednotlivých dluhů věřitelem.

Krajský soud poukázal na to, že osobní osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Pokud jde o zkoumání předpokladu pro osvobození, krajský soud zdůraznil, že účastníka zatěžuje jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale musí i takové tvrzení řádně doložit. Současně platí, že k tomu, aby bylo možno přistoupit k liberaci účastníka řízení (ať již fyzické nebo právnické osoby) od poplatkové povinnosti, musí být zcela osvědčeno, že pro (celkové) poměry účastníka není možno setrvávat na jeho poplatkové povinnosti.

Stěžovatel ve věcech 31 Af 34/2015 a 31 Af 93/2014 (z nichž si krajský soud opatřil podklady ke svému rozhodnutí) sdělil, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je obstaven zcela nezákonnými exekucemi, které mu brání v dispozici s ním, nijak ho však neidentifikoval. Z obsahu správních a soudních spisů v jiných řízeních krajský soud měl za prokázané, že stěžovatel je vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku. Např. dle LV č. 201 pro obec a k. ú. Libuň je žalobce z jedné ideální poloviny spoluvlastníkem st. p. 255 se stavbou a pozemků p. č. 52/10 a p. č. 989, které vydražil v roce 2011 za 250 000 Kč. Dle LV č. 1985 pro obec a k. ú. Rokytnice nad Jizerou je dále spoluvlastníkem v podílu 1/3 budov bez čp. a stavebních parcel č. 1067,1068,1069,1070,1071,1072 a 1073; dále vydražil

pokračování

dne 19. 10. 2010 st. parcelu č. 129 s rozestavěnou stavbou a pozemek p. č. 106/21 v k. ú. Kobylice (LV 694) za 2 810 000 Kč. Z těchto údajů krajský soud vycházel, neboť stěžovatel přes výzvu ve stanovené lhůtě jiné údaje neposkytl.

Po zhodnocení všech shora uvedených podkladů dospěl krajský soud k závěru, že u stěžovatele nejsou dány podmínky pro osvobození od soudního poplatku; z uvedeného důvodu neustanovil ani advokáta pro řízení o žalobě.

Krajský soud rovněž nehledal naplnění zákonných důvodů pro přiznání odkladného účinku žalobě, proto návrh stěžovatele zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou a je podána včas.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, resp. je zčásti nepřípustná.

Pokud jde o splnění poplatkové povinnosti v řízení o kasační stížnosti, v tomto řízení stěžovatele poplatková povinnost nestíhá s ohledem na to, že jeho kasační stížnost nesměruje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (bližší viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publikované pod č. 3271/2015 Sb. NSS). Jak přitom vyplývá ze zmiňovaného usnesení rozšířeného senátu, stěžovatel v řízení o kasační stížnosti, která nesměruje proti meritornímu rozhodnutí krajského soudu ani proti rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem končí, nemusí splňovat ani podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. (povinné zastoupení žalobce bez příslušného právnického vzdělání advokátem nebo jeho zaměstnancem nebo členem, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie).

I přes uvedené stěžovatel o ustanovení zástupce požádal, proto musel Nejvyšší správní soud o jeho žádosti rozhodnout. Nejvyšší správní soud podotýká, že podle § 35 odst. 8 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal splnění druhé nutné podmínky (první podmínka, jak výše uvedeno není vyžadována) pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv žalobce. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti, je zřejmé, čeho se jí stěžovatel domáhá; přitom v posuzované věci se jedná o posouzení nikterak komplikované hmotněprávní otázky, o které soud může rozhodnout na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce zamítl.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že z údajů shora popsaných, které měl krajský soud k dispozici, nebylo možné učinit závěr o tom, zda majetkové poměry stěžovatele

odůvodňují osvobození od soudního poplatku. Stěžovatel požadované podklady soudu nepředložil. Z podkladů, které stěžovatel doložil, resp. na jejich použití odkázal, vyplynulo pouze, že pobírá minimální mzdu. Pokud jde o jeho vyživovací povinnost k dceři, není zřejmé, zda na nezletilou přispívá její matka, případně jakou částkou. Náklady na rehabilitaci stejně jako na pořízení chodítka byly vynaloženy již v roce 2011. Navíc proforma faktura není dokladem o zaplacení v ní uvedené částky, ale jde o neúčtní písemnost, která časově předchází skutečný účtní doklad např. fakturu.

Krajský soud proto nepochybil, pokud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro osvobození od soudního poplatku dle § 36 odst. 3 s. ř. s., nebylo proto třeba, aby se krajský soud zabýval též otázkou, zda došlo k naplnění druhé podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s., tj. potřeby zastoupení k ochraně jeho práv; zastoupení stěžovateli nepřiznal. Bylo na stěžovateli, aby krajskému soudu konkrétně popsal své majetkové poměry a doložil doklady dosvědčující jeho nemajetnost. Pokud tak neučinil, nebyl krajský soud povinen zjišťovat jeho výdělkové a majetkové možnosti z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

Stěžovatel se v žalobě dále domáhal, aby krajský soud přiznal žalobě odkladný účinek. Neuvedl však žádný údaj, kterým by takový návrh odůvodnil, proto krajský soud návrhu nevyhověl.

Pokud stěžovatel směřoval kasační stížnost rovněž proti tomuto výroku napadeného usnesení, musel ji Nejvyšší správní soud v této části odmítnout.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je rozhodnutí o odkladném účinku žaloby rozhodnutím, které je podle své povahy dočasné (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 – 172, č. 507/2005 Sb. NSS), v němž bylo vysloveno, že „*přiznáním odkladného účinku žalobě se pozastavují účinky napadeného rozhodnutí správního orgánu do skončení řízení před soudem (§ 73 odst. 3 s. ř. s.). V tomto smyslu jde o stejný důsledek, který s sebou přináší aplikace § 38 odst. 4 s. ř. s., o předběžném opatření, jež zaniká nejpozději dnem, kdy se rozhodnutí soudu, jímž se řízení končí, stalo vykonatelným. Obdobně i toto usnesení lze i bez návrhu zrušit (§ 73 odst. 4 s. ř. s.), ukáže-li se v průběhu řízení, že pro jeho přiznání nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly. Rozhodnutí o odkladném účinku žaloby jako procesní institut je zcela nepochybně svou povahou rozhodnutím dočasným, neboť má pouze omezené trvání; není-li zrušeno soudem, zaniká z moci zákona. Soudní řád správní celé ustanovení § 104 koncipuje natolik jednoznačně, aby nevznikaly žádné pochybnosti o jeho správné aplikaci; kasační stížnost považuje za nepřijatelnou ve věcech volebních, týká se nákladů řízení, důvodů rozhodnutí, opětovného rozhodnutí soudu prvého stupně, vedení řízení, rozhodnutí povahy dočasné a konečně absence důvodů uvedených v § 103 s. ř. s. a důvodů prve neuplatněných. Z uvedeného výčtu je zřejmé, že zákonodárce neposkytuje prostor pro další konkretizaci dle zvláštních okolností případu, když z hlediska právní teorie i soudní praxe je zcela zřejmé, co se míní vedením řízení i rozhodnutím dočasné povahy. Dočasnou povahu má i rozhodnutí, jímž byl – jako v případě stěžovatele – návrh na přiznání odkladného účinku žalobě zamítnut. Zamítavé rozhodnutí totiž nijak nepředjímá postup soudu při rozhodování o věci samé (srov. např. NSS 1 Ans 23/2003).“*

pokračování

Dočasný charakter rozhodnutí o odkladném účinku žaloby ve správním soudnictví potvrdil i Ústavní soud, který v usnesení ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. III. ÚS 156/05, publ. pod č. 13/37 Sb. ÚS, uvedl, že „rozhodnutím dočasným je nepochybně i rozhodnutí, kterým soud rozhoduje o návrhu žalobce na přiznání odkladného účinku žalobě, a to bez ohledu na to, zda soud podanému návrhu vyhoví či nikoli. Rozhodnutí krajského soudu, kterým byl zamítnut návrh na přiznání odkladného účinku žalobě, nijak neovlivňuje průběh samotného řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu. Pokud by této žalobě bylo vyhověno a meritorní správní rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno, lze se postupem, který je upraven v zákoně č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, domáhat náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím.“

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji zamítl, resp. v části její nepřipustnosti odmítl.

Nejvyšší správní soud nerozhodoval v řízení o kasační stížnosti o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku, protože o kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalovanému žádné náklady v tomto řízení nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. ledna 2017

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu